

Maylis de Kerangal

ROJSTVO MOSTU

prevedla
Janina Kos

*A ker se v morjih snujejo skrivnostni preobrati
in ker je ta svet luknjičav, je nemara res,
da se je že vsak človek okopal v Gangesu.*

*Jorge Luis Borges
»Pesem o četrtem elementu«
v Drugi, isti*

Najprej je spoznal Severno Jakutijo in rudnik Mir, v katerem je delal tri leta. Mir, rudnik diamantov, ki se je odpiral pod ledeno skorjo, vso sivo in umazano, žalostna tundra, onesnažena s starim odpadnim premogom, kazenska taborišča, opustošena zemlja, ki se je kopala v vlažnih nočeh in čez katero je enajst mesecev v letu bril oster snežni vihar, ki bi še lobanje razklal, v njenih globinah pa se še vedno nahajajo mogočne zveri, njihovi udi in čudovito upognjeni rogovi so raztreseni vsepovsod, kožuhasti nosorogi, volnasti beli kiti in pomrznjeni severni jeleni – vse to si je zamišljal, ko je ob večerih posedal za mizo v hotelskem baru s kozarcem prosojne žganice pred seboj, medtem pa ga je vselej ista vlačuga diskretno obsipavala z nežnostmi, z izgovorom, da se v zameno za svoje redne storitve želi poročiti v Evropo, a nikoli se je ni dotaknil, ni se je mogel, raje je ostal na suhem, kot pa da bi pokavsalsal to žensko, ki si ga ni zares želela, in v tem je vseskozi ostal neomajen. Če si v rudniku Mir hotel najti diamante, si moral kopati globoko, z eksplozivom razbijati permafrost, vrtati luknjo, ki je bila široka kot celo mesto in je bila videti kot vhod v Dantejev pekel – vanjo bi zlahka navpik prekucnil petdesetnadstropno stanovanjsko zgradbo, kakršne so rasle kot gobe vsepovsod naokoli –, z naglavno

svetilko si se moral spustiti na dno brezna, preiskati kamnite stene, odmetavati zemljo, se izgubljeni po razvejanih in odročnih podzemnih hodnikih, utrjevati rove in polagati tire, po blatnih stenah napeljevati električno, nato pa odkopavati zemljo, odstranjevati grušč in prečesavati jarke, pri tem pa ves čas prežati, kje se bo pojavil tisti čudoviti lesk. Cela tri leta.

Ko se mu je pogodba iztekla, se je s tupoljevom, nič kaj demokratičnim letalom, vrnil v Francijo – njegov sedež v ekonomskem razredu je bil povsem razmajan, skupek kovinskih lamel se je premikal sem in tja pod prevleko njegovega naslonjala, jo tu in tam celo predrl in ga zbadal v ledja –, sledilo je še nekaj pogodb, preden se je znašel v Dubaju, kjer je bil vodja gradbišča, iz peska naj bi namreč zrasel luksuzen hotel, pokončen kot obelisk, a vendar posvetnega videza kot kokosova palma, tokrat je bil zasnovan iz stekla, iz stekla in jekla, po njegovih pozlačenih jaških bodo kot mehurčki potovala dvigala, okroglo preddverje, sredi katerega bo kot simbol naftnega bogastva klockotala fontana, bo oblečeno v carrarski marmor, vse skupaj pa bodo zaljšale rastline s povoskanimi listi in z grobim usnjem oblazinjene sedežne garniture ter klimatske naprave. Kmalu zatem je dobil veter v jadra, želel je biti prisoten vsepovsod. Nogometni stadion v mestu Čengdu, razširitev plinskega terminala v pristanišču Cumaná v Venezueli, mošeja v Casablanci, plinovod v Bakuju – moški v tem mestu hodijo hitro, oblečeni so v temne dežne plašče, v katerih so njihovi boki videti ožji, izpod trdih ovratnikov jim kot drobne stisnjene pesti gledajo kravatni vozli, na glavah no-

sijo črne klobuke s tremi vdolbinami, njihovi brki so tanki, pogledi pa žalostni, vsi so podobni šansonjerju Charlesu Aznavourju, to je moral po telefonu povedati svoji materi –, mobilna čistilna naprava severno od Sajgona, hotelski kompleks za belopolte uslužbenke na Djerbi, filmski studii v Mumbaju, vesoljsko središče Bajkonur, predor pod Rokavskim prelivom, jez v Lagosu, nakupovalno središče v Bejrutu, letališče v Reykjaviku in mesto na vodi v osrčju tropskega pragozda.

Iz enega biotopa v drugega se seli z letali dolgega dosega, do cilja pa nemalokrat prispe v majhnih propelerskih škatlah, na enem kraju nikdar ne ostane dlje kot osemnajst mesecev, v tem času pa nikoli ne potuje, saj se mu vsakršna eksotika in njena plehkost gnusita – belec ima vsa sredstva, da se zaščiti pred napadi zajedavskih ameb, nikjer ne manjka drog in žensk, ki so za evropsko valuto pripravljene narediti prav vse –, živi skromno, če je le mogoče, se naseli kje v bližini gradbišča, v stanovanju, ki ga ima v najemu njegov delodajalec – in vselej je tako asketsko opremljeno, da je že kar smešno: v njem ni nobene navlake, ki jo ljudje običajno tovorijo s seboj, nobenih fotografij, pričvrščenih na stene z risalnimi žeblički, ima le nekaj knjig, zgoščenk, ogromen televizor s sliko v barvah kričečih reklamnih oglasov ter kolo, veličastno vozilo, izdelano iz ogljikovih vlaken, katerega dragi prevoz od enega delovišča do drugega je postal najbolj edinstvena pogodbeni klavzula vseh časov – vse osebne potrebščine si vedno kupi tam, kamor pride – brivnik,

šampon, milo –, vselej obeduje v zamaščenih in zakajenih beznicah, dvakrat na teden požre standarden zrezek v hotelski restavraciji, če jo kraj, v katerem je, sploh premore, vstaja zgodaj, dela do konca delovnika, po kosilu vsak dan malo zadrema, ob dneh, ko mu je vreme naklonjeno, zajaha svoje kolo in prekolesari vsaj petdeset kilometrov, na obrazu čuti piš vetra, trup ima sklonjen tik nad balanco in pri tem karseda hitro obrača pedala; zvečer se poda na ulice, se spreha ali pa se pomeša z množico, s svežino v sencih in prisebnimi možgani se uči lokalnih jezikov v beznicah, javnih hišah, igralnicah – kvartopirski jezik je nekakšna mednarodna latovščina –, tudi v lokalih. Rad se opija, in to že dolgo, kar vsi vedo.

Dvajset let takšnega življenja bi ugonobilo vsako telo, na vsako novo gradbišče se mora vsakič znova šele privaditi – na klimatske, prehranjevalne, dermatološke spremembe, če pustimo ob strani nova vsakodnevna opravila, ki seveda vključujejo dotlej še nepoznane dejavnosti –, a njegovo telo se, presenetljivo, vsakič znova rodi ter iz vseh teh preizkušenj črpa moč, doživlja vse večji razmah, in ko se včasih zvečer, potem ko odidejo zadnji delavci, vrne na gradbišče, se postavi pred zemljevid sveta, ki je z risalnimi žeblički pripet na steno njegove pisarne, roke mu visijo ob telesu, kožne pore se mu razširijo, zenice prav tako, in oči se mu počasi in elegantno sprehodijo od Velikonočnih otokov vse do Japonske, tako z enim samim pogledom ošine svoja nekdanja delovišča na vseh koncih sveta. Vsako naslednje delovišče se doti-

ka prejšnjega, tako kot se med seboj dotikajo boki ple-salcev med hitro salso, in z vsemi se oplaja; to v njem obudi vse izkušnje, ki si jih je nabral v minulih letih in zaradi katerih je po celem svetu tako iskan. A čeprav se njegovo telo zaradi teh nenehnih premikov ni obrabilo prav nič hitreje od teles pisarniških moljev, ki jim je usojena zgolj vsakodnevna pot v službo in domov, pa so prave pretrese ves čas doživljala njegova usta: jeziki, ki jih govorijo na deloviščih in se jih sicer vselej precej zlahka nauči, so globoko vplivali na njegovo francošči-no – ki je že sicer precej na majavih nogah –, in to gre celo tako daleč, da se včasih povsem izgubi, že ko piše kratka pisma svoji materi. Dvajset let takšnega življenja je torej njemu kot nič, zanj to sploh ne šteje.

Vse je zanimalo, iz kakšnega testa pravzaprav je, zato so ga nenehno vlačili po zobeh. O njem se je govorilo, da je inženir brez domovine, betonski dobičkar in vztrajni uničevalec tropskih gozdov, nekdanji zapornik, hazarder na odvajalni terapiji, poslovnež s samomorilskimi nagnjenji, ki ob večerih pod mandljevcu kadi opiate ali pa odsotno motri mongolsko stepo, med kolena stiskajoč dobro ohlajeno steklenico; opisovali so ga kot zagonetnega kavboja, ki se je vzel od nikoder in ki brez odvečnih kretenj predano opravlja svoje delo, pripravljen storiti prav vse za svojo morebitno korist – no, nečesa so se z vsem tem vsekakor dotaknili, pa četudi zgolj neke njegove obrobne poteze, izmuzljivega odtenka njegove osebnosti, in temu so se smejali –, zagotovo so njegovo telo naseljevali vsi naštetni moški, bodisi vsi hkrati ali pa

eden za drugim, nedvomno je bil človek z več obrazi, izkoriščal je celo vrsto najrazličnejših nagnjenj, da se je v življenju lahko ujel prav za vsako vejo. Vsi bi bili pomirjeni, če bi ugotovili, da zgolj išče samega sebe, da je čustven in strasten; ugibali so, ali ni morda na begu zaradi skrivne boleče ločitve, predstavljali so si, da je posredi bodisi žalovanje, pobeg ali pa prevara, še najraje pa, da ga preganja duh kakšne ženske, ki je ostala v metropoli, nedvomno v objemu drugega, in pred katero je moral pobegniti – ta ženska dejansko obstaja, ni duh, iz mesa in krvi je, živi z drugim moškim, kadar se mimogrede ustavi v Franciji, se včasih z njo tudi snide, v Parizu, ona pride točno, lasje ji padajo čez obraz, oči se ji svetijo, vidi se ji, da ne živi v pomanjkanju, in spet sta skupaj, pohajkujeta po mestu, s telesoma vsaksebi, a njuni srci bijeta v istem ritmu, vso noč se pomenkujeta v kakšnem lokalu, po vsakem novem kozarcu piva sta bolj okajena, ravno dovolj, da se ob prvem jutranjem svitu poljubita, skupaj doživljata ljubezen in drug drugega ljubkujeta po telesu v obojestranski zanesenosti, nato se njuni telesi ločita, čisto mirno, kot kralj in kraljica, čas zanju sploh ne obstaja, je le gola izmišljotina, zatem drug drugemu obrneta hrbet v tako trdnem medsebojnem zaupanju, da se jima ves svet mrmraje zahvaljuje. Ljudje so govorili, da biti tako sam – to vendar ni dopustno. Da je to izguba časa, na dolgi rok pa celo nezdravo; a takšen moški bi bil pravi čudež narave, njemu so pripisovali ženske iz zakulisij konzulatov, lepe, bele, nedolžne ženske, predane ženske; predstavljali so si ga z mladeniči, ugibali so, ali ima uši, iskali

so njegov izvirni greh, no, ali pa vsaj poizvedovali po njegovem poreklu, prizadevali so si odkriti kakšno slabost, ki bi izhajala iz njegovega otroštva, šušljali so, da je v svojem bistvu zlomljen – a v čem je to njegovo bistvo, tega ni vedel nihče. Tudi v Francijo se je redko vračal – kaj pa njegova mama? Mamo kajpak ima, saj ji pošilja pisma, mu je zanjo sploh kaj mar? –, svoji deželi je namenjal ravnodušen molk, vse, kar mu je od nje ostalo, je bilo državljanstvo, vpisano v potnem listu, nikoli prazen bančni račun, veselje do pomenkovanja in do sorazmernega udobja, nikoli pa tudi ni zamudil prenosa Tour de France. Ljudje bi si želeli verjeti, da je zapreden v nekakšno notranjo izkušnjo, da se iz nje ne more izmotati, da sploh ni tako močan, kot se pretvarja, to bi si bilo še najlažje predstavljati – takšen zapit človek, ki ima za povrh neobvladljivo strast do močnih žganic, zagotovo nekaj prikriva –; radi bi bili prepričani, da ne zna ljubiti, da tega ni zmožen ter da se je v delo zakopal prav zato, da bi na to pozabil. Ljudem bi bilo še najbolj prav, če bi bil melanholik.

A vsi, ki so z njim preživeli nekaj časa na deloviščih, bi počili od smeha, če bi slišali te prismodarije: same izmišljije starih babnic, slaboumne pesmice, osladni klišeji. Takšno kaširano upodobitev bi kaj hitro postavili na laž s skomiganjem ramen in porogljivimi pogledi, kajti videli so ga delati, z njim so si bili na ti. Govorili so: Že res, za čas mu ni prida mar, vse, kar mineva, vse, kar izginja, vse to mu nič ne pomeni, vse to zanj sploh ne obstaja, ga ne gane in ga ne navdaja s turobnimi razpoloženji – nemara

zato, ker ve, da smo v času sami, čisto sami, in da na vsakem koraku izgubljam, do vratu smo pogreznjeni v izgube, v te septične tekočine, ki se naberejo na dnu vedra, zapleteni v cunje žalosti, ki so kot kakšne stare obveze prišite na konice naših prstov in si jih moramo odtrgati z zobmi –, ni res, da mu nič ne pride do živega, vendar o tem ne razmišlja, to ga ne zanima, saj v resnici za to nima časa, požvižga se na svoje poreklo, požvižga se na preteklost, postal je mešane krvi, kot vsi drugi tudi on vsak dan razmišlja o smrti, in to je vse. Govorili so: Njegov čas je odmerjen s tleski prstov: *one! two! three! four! let's go!* – ob tem so svoje besede še dodano podkrepili s kretnjo, posnemajoč startni zvočni signal, ki pa že v istem hipu stremi k ciljni črti, k zastavljenemu cilju, k opravljenemu delu, katerega rok je z vijoličnim črnilom zapisan na dnu delovnih nalogov, v katerih je vse vnaprej natančno predvideno po dnevih, v skladu z do zadnje podrobnosti izdelanim načrtom del ter natančno določitvijo posameznih faz delovnega postopka, upoštevajoč pogodbene obveznosti in kajpada tudi letne čase – upoštevati je treba predvsem deževna obdobja, pa tudi obdobja gnezdenja ptic – in ta mu niso nikoli naklonjena, pozneje bomo izvedeli, zakaj ne. Pravili so: Njegov čas je sedanjost, zdaj ali nikoli, stori, kar moraš, rešuj trenutno situacijo, to je njegovo edino življenjsko vodilo, poleg tistega, da je treba do konca svojih dni garati, tako preprosto je to. In še: Rad ima vse pod nadzorom, z nogami je vselej trdno na tleh, konec koncev so tla njegov element – tudi on sam bi tako rekel, s

priprtimi očmi in cigareto v koticu ust, nato pa bi nekoliko posmehljivo, ne da bi trenil z očesom, še pristavil: Prav v tem so vse dogodivščine, vsa tveganja, v takšnih okoliščinah moje telo zares zaživi – ob teh besedah bi se s pestmi potrkal po prsih, kot kakšna gorila v deževnem gozdu –, včasih pa je, smrtno resen, dvignil glavo in vzneseno dejal: Stvar, ki jo najbolj mrzim, je utopija, dober majhen sistem, umišljen dragulj, ki lebdi nad Zemljo, kakšna neumnost, preveč je hermetična, preveč miniaturna in predobro naoljena, čisto sranje, verjemite mi, v njej ni ničesar zame, ničesar, kar bi me zanimalo, ničesar, kar bi me presunilo. Ime mi je Georges Diderot in rad rokujem z resničnostjo, preigravam parametre in sem z nogami na tleh, vse imam pod nadzorom, in v vsem tem sem doma.

Prisvaja si cela območja, rije po poljih, zavzema teren, postavlja zgradbe, napaja se z raznovrstnostjo, gostobesednostjo, zvočnostjo, vsakršno obliko živopisnosti, vonjavami kože, množicami v velemestih, revolucionarnim nemirom, ovacijami na stadionih, s karnevalskimi radostmi in procesijami, z nežnostjo divjih živali, ki skrite v nasadih bambusa opazujejo delovišča, s kinom na prostem na obronku vasi – platno, ki se dviga v nočno nebo, ko se prostori zapirajo drug v drugega in se v njih poigrava čas – ter z laježem psov na cestnem ovinku. Vselej je nekje zunaj, zbran, za vse dojemljiv in hkrati nezaupljiv: notranja izkušnja ni nikoli v človekovi notranjosti, momlja v smehu, medtem ko ga tisti, ki jih njegova plehkost

spravlja v slabo voljo, prepričujejo, naj bo bolj ponotranjen in globlji, notranja izkušnja se ne skriva v umiku, treba se je izpostaviti, in jaz sem to vselej pripravljen storiti.

hoja v vijolični noči

15. avgusta 2007 je časopis *New York Times* na svojih poslovnih straneh objavil vest o gradnji novega mostu v mestu Coca, v vsega treh vrsticah, fontu 12, malih tiskanih črkah, novica pa ni vzbudila večje pozornosti, razen da so ob njej nekateri nemara privzdignili obrvi – mislili so si: Končno bo nekaj ljudi dobilo službe; ali pa: Pa smo tam, spet se začenja politika velikih gradbenih del. Nič kaj več od tega. A gradbena podjetja, ki so se v gospodarski krizi pogrezala vse globlje, so se zganila precej hitreje: njihove pristojne službe so se pognale v lov za informacijami, navezovati so začele stike z zaposlenimi v družbah, ki so sklenile ta posel, vanje so poskušale infiltrirati svoje ljudi, da bi si njihova podjetja zagotovila mesta čim bolj na začetku vrste – da bi torej lahko za gradnjo priskrbeli delavce, stroje, surovine, storitve vseh vrst. A bilo je že prepozno – kocka je padla in dogovori so že bili sklenjeni. Ti dogovori so bili rezultat zapletenega in kočljivega izbirnega postopka, a kljub temu da so z njim zelo pohiteli, sta do uradnega podpisa pogodbe, ki je obsegala vsaj sto petdeset strani, pretekli dve leti. Posamezne faze tega postopka so spominjale na tekmovanje v teku čez ovire: septembra 2005 je županstvo mesta Coca objavilo mednarodni poziv za oddajo ponudb; februarja 2006 se je pet podjetij

uvrstilo v ožji izbor in objavljen je bil javni razpis. 20. decembra 2006 je bil rok za oddajo prijav; 15. aprila 2007 sta bili znani imeni obeh podjetij, ki sta se uvrstili v zadnji krog izbora; 1. junija 2007 je predsednik KGNMC (Komisije za gradnjo novega mostu v Coci) razglasil zmagovalca razpisa: posel je šel v roke mednarodne skupine Pontoverde, ki je združevala podjetja Héraclès Group (Francija), Blackoak Inc. (ZDA) in Green Shiva Entr. (Indija).

Razpis je nalagal peklenške izvedbene roke in je na stotine ljudi po vsem svetu izpostavil hudim pritiskom. Za nekatere je bilo to razburljivo, drugi so se zlomili. Inženirji so garali po petnajst ur na dan, a tudi preostanek svojega časa so preživeli z blackberryji in iPhoni, prižetimi na ušesa, ponoči so svoje prenosne telefone zatlačili pod blazine, ko so se tuširali ali se sproščali z igro skvoša ali tenisa, so povečali glasnost zvonjenja, v kinu pa so preklopili na najvišjo stopnjo vibriranja, sploh pa skoraj nihče od njih ni hodil v kino, vsi so razmišljali le o tem klinčevem mostu, o tem klinčevem razpisu, misel na to jih je tako obsedla, da so povsem izgubili stik z vsakdajšnjim življenjem. Tedni so minevali, otroci so se jim vse bolj odtujevali, v njihovih stanovanjih se je kar v plasteh nabirala umazanija, kmalu se niso več dotaknili nobenega drugega telesa razen svojega lastnega. Vse to jih je gnalo v izgorelosti, depresije, spontane splave, ločitve, seks na delovnih mestih, pri čemer pa sploh ni šlo za zabavo ali razigranost, priložnost pač dela tatu in nadejanemu užitku se je težko upreti, ko ti vrat že povsem otrdi in te od dvanajsturnega bulje-

nja v Excelove tabele že pošteno pečejo oči, nenadni napadi vročice so se sprevrčali v seks na eks, čisto nepričakovano pa so na koncu, ob razglasitvi zmagovalca, poraženci razpisa kljub bolečemu razočaranju vendarle občutili nekakšno olajšanje: postarali so se, bili so izčrpani, na pol mrtvi, edina preostala življenjska tekočina v njihovih telesih so bile solze izmučenosti, ki so jih nehali zadrževati šele v trenutku, ko so se z avtom vračali sami iz službe domov, po radiu so si predvajali rockovsko pesem, nasičeno z mladostjo in željo po divjem pobegu, *Go Your Own Way* skupine Fleetwood Mac ali pa kar koli že od Beach Boysov, in ko so ugasnili motorje v svojih garažah, je bila že noč, vendar niso takoj izstopili iz svojih vozil; obsedeli so v temi z ugasnjenimi lučmi in rokami na volanu, takrat jih je iznenada prešinilo, kako bi bilo, če bi pustili vse, prodali hišo, odplačali kredite, nato pa kar bos sedli v avto, smer: Kalifornija.

Ostali, tisti, ki so delali za Pontoverde, pa so se po razglasitvi izbranega izvajalca zvečer vrnili domov vsi zmagoslavni, preveval jih je borben duh, čakala jih je gradnja mostu, njihova telesa, vsa pri polnih močeh, so posebljala napredek, z lastnimi rokami bodo prispevali svoj delež h gradnji stoletja, naslajali so se nad uspehom, ki jim ga je namenila usoda, prepričani, da so dobili glavne vloge v veliki gledališki igri sveta. Tudi oni so obsedeli v svojih avtomobilih z ugasnjenimi motorji, z očmi so nepremično motrili posušen lovorjev list, ki se je zataknil za brisalec, udobno zleknjeni na vozniškem sedežu so prekrizali

roke na prsih ter se predali tišini, razmišljujoč o svojem skorajšnjem slovesu od domovine, o svojih karierah, ki so nenadoma dobile takšen pospešek, ker so znali zgrabiti pravo priložnost, seštevali so točke, ki si jih bodo nabrali, preden se bodo vrnili na sedež podjetja, kjer jih bodo čakali odgovornejši položaji, pri čemer so si že zamišljali, kako bodo reorganizirali svoj oddelek – kateri koli že bo –, ki jim bo zaupan v vodenje; razmišljali pa so tudi, kako bodo morda vzeli s seboj družinske člane, ali pa so si raje predstavljali, da bodo lahko po premestitvi zaživelii samsko življenje in se bodo domov vračali le v času šolskih počitnic. Tudi družino je bilo treba pripraviti na nenaden odhod, a to ne bo noben izlet ali kratek skok na tuje, pravzaprav tudi ne bodo prave počitnice; treba se je torej zbrati in se pogovoriti z ženami, jim sporočiti novico – nekaterim bodo prsi zaplale v sreči in ponosu, saj so dobre zakonske družice, vesele bodo, da je njihovim soprogom uspelo, zelo so sposobni, in brž bodo začele sanjariti o bližnji prihodnosti, o tem, kako jih bo moževo podjetje razvajalo, kako bodo imele domačinke za služkinje, kako bodo stanovale v vili z bazenom, ja, najmanj to, dva avtomobila, vrtnar, varuška, ki bo ves čas prisotna, za povrh pa še odlična kuharica, kakšen standard, že se jim smeje in hitijo zbujať otroke, vse nestrpne, kako blagodejen bo njihov vzpon na družbeni lestvici; spet druge pa bodo nejevoljne molče pospravljale po kuhinji, nato se bodo z zaskrbljenim obrazom zazrle v svojega moža, rekoč, dragi, kaj pa šola za otroke, pa bolni starši, pa logoped za najmlajšega? Te bo treba nekoliko pomiri-

ti, jim vso zadevo predočiti kot ne tako zelo usodno, jim obljubiti, da bodo pri vsem skupaj tudi one imele kakšno besedo, predvsem pa jim dati vedeti, da njihovi možje računajo nanje; je pa tudi še peščica takšnih, in s temi bo največ težav, ki bodo vklopile pralni stroj ter si prižgale cigareto, nato pa se – švist – sunkovito obrnile k možu, se z zadnjico naslonile na pomivalno korito, obraz jim bo osvetljevala luč s stropa kuhinje, videti bodo eterične, a hkrati marmornato hladne, takšne kot Marlene Dietrich, njihove poteze na obrazu se bodo zdele dvoumne in delovale bodo strašansko oddaljeno, no, te se bodo le posmehnile in porogljivo navrgle, res sem vesela zate, ljubi, a kje sem v tej zgodbi jaz? To so tiste žene, ki se trdno oklepajo svojih služb, že vnaprej je bilo jasno, da jih bo treba prepričevati in čisto telesno pripraviti do tega, da se bodo neke noči vendarle vdale, da bodo spet zlezele pod rjuho ter s svojim stopalom nežno oplazile stopalo svojega moža, ležečega tik zraven, a poprej bo potrebnih nemalo zvijač, ki jim bodo naposled izvabile takšno kretnjo, ta rahel dotik s kožo, nežno znamenje privolitve, s katero bodo svojim možem odklenile svet, oni pa bodo uživali v tistem zmagoslavju, ležeč na hrbtu, povsem nepremično. Po tem, ko je bil končno znan datum odhoda družine, je v hiši zavladal nemir. Pred odhodom je bilo treba odpovedati najemno pogodbo za stanovanje, odjaviti telefon in elektriko, poiskati skladišče za pohištvo – nato je sledilo pospravljanje razne navlake, lastne, pa tudi tiste od otrok, pokvarjene igrače, premajhne obleke, kupi starih revij, okrušene vaze, obledele fotografije, vse to je bilo treba odbrati

za na odpad –, opraviti je bilo treba zdravniške preglede, se posloviti od prijateljev, družine, na koncu pa še spakirati kovčke in se podati na pot v Coco. Vse to se je konec avgusta in na začetku septembra dejansko dogajalo.

A vsi ti niso bili edini, ki so odhajali. V tistih vijoličnih nočeh so se odpravljali na pot najrazličnejši ljudje in prav vsi so bili namenjeni v mesto, katerega ime je spominjalo na priljubljeno pijačo, kar jim je vzbujalo občutek, da jim suha grla prebada tisočero drobnih iglic. Oglasi, ki so krožili po spletu, so ponujali vrsto zaposlitev: polagalec jeklenih vrvi, postavljavec železnih konstrukcij, varilec, izdelovalec betonskih gradbenih elementov, zidar, asfalter, žerjavist, postavljavec gradbenih odrov, podizvajalec za dvigovanje težkih tovorov, fasader – vsi ti so v enem samem zamahu spakirali kovčke, kot bi bili en sam človek, povsem sinhrono, to je bil velik manever, ter krenili na pot z vsemi možnimi prevoznimi sredstvi. Prvi val se je stlačil v tovarna letala, ki so jih priskrbeli podizvajalska podjetja, specializirana za najem delovne sile – ta podjetja so poslovala zelo hitro, uporabljajoč pri izboru najemne delovne sile rasne klišeje: prednost so imeli močni Turki, prizadevni Korejci, Tunizijci s smislom za estetiko, finski tesarji, avstrijski mizarji, kenijski geometri, izogibala pa so se plešočim Grkom in vzkipljivim Špancem, zahrbtnim Japoncem in impulzivnim Slovanom –, prestrašeni reveži so med svojim ognjenim krstom v trebih letal izbruhal vsebino svojih želodcev. Drugi so splezali na

zadnje vagone tovornih vlakov, kjer jih je takoj začelo premetavati, zadnjice so jim odskakovale od tal kot na tatamiju, krčevito so se oklepali svojih torb, ki so drsale druga ob drugo, kmalu so postali omotični od hrupa in prahu, glave so zakopali med kolena, ker so se jim solzile oči. Nemalo pa se jih je odločilo tudi za avtobuse, ki ponoči kraljujejo na avtocestah in predstavljajo splošno nevarnost, z njimi upravljajo vozniki odsotnih pogledov – pomanjkanje spanca, kokain –, to je prevoz za reveže, ki ne premorejo niti 300 dolarjev, da bi si lahko kupili rabljen avtomobil na avtomobilskem sejmu in jih mora zato kot zamudnike pobrati spremljevalno vozilo, kakršno pobira obnemogle tekmovalce na kolesarskih dirkah, zato v takšnih avtobusih tudi tako neznosno zaudarja, velurne sedežne prevleke prepajata utrujenost in hladen znoj, vonj po izmučenih nogah – in vsi vemo, da je to vonj človeštva –, ti nesrečniki so si poiskali svoj prostor po nasmetenih parkiriščih ob mestnih vpadnicah in naveličano dvigovali roko, da bi jim šofer ustavil, novica o odprtju gradbišča se je med njimi razširila kot požar in mesto, kamor so se namenili, se je že bleščalo nekje v kotičkih njihovih možganov; ne nazadnje pa so bili tudi takšni, ki so se na pot odpravili peš, zdelo se je, da jih nič ne more odvrniti od njihove začrtane poti, podvzali so se naravnost proti svojemu cilju, kot kakšni psi, ki sledijo vonju čudežne krpe, s katero jih podrgneš po smrčku, medtem ko so bili nekateri drugi le potepuhi, ljudje, za katere ni bilo razlike, če so bili tu ali pa kje drugje, in so imeli izdelano predstavo